

βοηθεῖ οὐσιωδῶς εἰς τὴν ὀρθὴν ἐκλογὴν τῶν καταλληλοτέρων δι' ἐκάστην ἡλικίαν πρὸς ἀνάγνωσιν ἐν τῷ σχολείῳ λογοτεχνημάτων. Ἐνεκα ὅμως τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθέντων λόγων πρέπει ἀνεξαρτήτως ἀπὸ τοῦ λογοτεχνικοῦ εἴδους καὶ τῆς μορφῆς τῶν πρὸς ἀνάγνωσιν ἐκλεγομένων ποιητικῶν ἔργων νὰ λαμβάνηται ὑπὸ σπουδαίαν ἔποψιν τὸ περιεχόμενον αὐτῶν. Ἄς ἰσχύη ὡς θεμελιώδης κανὼν, ὅτι δεόν νὰ εἶναι τοῦτο καθ' ὅλας τὰς βαθμίδας τοῦ σχολικοῦ βίου προσιτὸν εἰς τὴν παιδικὴν ἀντίληψιν καὶ κατανόησιν καὶ νὰ εἰκονίζῃ κατὰ προτίμησιν σκηναὶ πραγματικῆς, συνδεδεμένης μετ' ἐντόνου ἐνεργείας ἐν κομψῇ καὶ ζωηρᾷ γλώσσῃ.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΜΗ ΜΕΛΩΝ

ΥΔΡΟΘΕΡΑΠΕΙΑ. — Οἰστρογόνοσ δρᾶσισ ὀργανικῶν ἐνώσειων τῆσ ἰλύοσ ἱαματικῶν πηγῶν τῆσ Ἑλλάδοσ. (Πρόδρομοσ ἀνακοίνωσισ), ὑπό Ν. Λούρου, Β. Τερεζῆ, Μ. Παυλάτου, Α. Εὐαγγελοπούλου, Ε. Τούνη. Ἀνεκοινώθη ὑπὸ τοῦ κ. Σπυρ. Δοντᾶ.

Εἶναι γνωστὸν ὅτι τὰ ἱαματικὰ ὕδατα διαφόρων πηγῶν τῆσ Ἑλλάδοσ καὶ ἰδιαιτέρως τῆσ Αἰδηψοῦ ἔχουν εὐνοϊκὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ γυναικολογικῶν παθήσειων, ὡσ τῆσ στειρώσειωσ καὶ ἄλλων.

Ἡ θεραπευτικὴ ἐνέργεια τῶν ἱαματικῶν πηγῶν δὲν ἔχει πλήρωσ ἐξακριβωθῆ. Κατ' ἀρχὰσ ἀπεδόθη αὐτὴ εἰσ τὰσ φυσικὰσ μόνον ἰδιότητασ τῶν πηγῶν καὶ δὴ εἰσ τὴν θερμότητα, ἥτισ προσέβλεψε τὸν πρωτόγονον ἄνθρωπον πρὸσ ἀνακούφισιν τῶν πόνων αὐτοῦ. Ἀργότερον ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψιν καὶ αἱ φυσικοχημικαὶ ἰδιότητεσ αὐτῶν (1), ἰδίωσ δ' ἡ ἱκανότησ ἀπορροφήσειωσ ὑπὸ τοῦ δέρματοσ τῶν ὀργανικῶν καὶ ἀνοργάνων οὐσιῶν. Ἐν τούτοισ ἡ ἀναμφισβήτητοσ θεραπευτικὴ ἐνέργεια τῆσ ἰλύοσ καὶ τῶν ὑδάτων τῶν ἱαματικῶν πηγῶν δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐξηγηθῆ ἐκ τῆσ ἐνεργείασ τῶν μέχρι τότε χημικῶσ βεβαιωθέντων στοιχείων, οὔτε δύναται νὰ ἀποδοθῆ εἰσ τὴν θερμότητα, ἐφ' ὅσον ἀναφέρονται πολὺ καλὰ ἀποτελέσματα καὶ διὰ χρησιμοποίησειωσ ψυχρᾶσ ἰλύοσ. Ἡ δυσκολία πρὸσ ἐξήγησιν τοῦ προβλήματοσ τούτου καὶ ἐδραΐωσιν ἐπιστημονικῆσ πειραματικῆσ βάσειωσ εἶναι δικαιολογημένη, διότι ἡ ἀνάλυσισ μίγματοσ ὀργανικῶν οὐσιῶν δὲν εἶναι ἔργον ἀπλοῦν, εἰσ ἐλάχιστα δὲ μεταλλικὰ ὕδατα ὑπάρχουν ὀργανικαὶ οὐσαὶ εἰσ ποσὰ ἀρκετὰ ἱκανοποιητικὰ, ἐπιτρέποντα τὴν λεπτομερῆ σπουδὴν αὐτῶν. Αἱ ἀκαθαρσαὶ, αἱ ἀπλῶσ ὡσ ἐπιβλαβεῖσ οὐσαὶ θεωρούμεναι παλαιότερον, περιέχουν ὀργανικὰσ ἐνώσειωσ, αἱ ὁποῖαι κατὰ μέγα μέρος ἐξηγοῦν τὴν χημικὴν, βιοχημικὴν καὶ θεραπευτικὴν ἐνέργειαν τῶν ἰλύων, ὡσ καὶ τῶν πρὸσ πόσιν καὶ λουτροθεραπειάν ὑδάτων τῶν ἱαματικῶν πηγῶν, δυνάμεναι νὰ τεθοῦν εἰσ τὸ αὐτὸ ἐπί-

πεδον με τὰ μεταλλικά ἄλατα, τὰ διαλυτὰ ἀέρια, τὰς κολλοειδεῖς οὐσίας κ.τ.λ. — Δου-
τᾶς (2).

Ἡ τῶν ὀργανικῶν τούτων οὐσιῶν θεραπευτικὴ ἐνέργεια δύναται, ὡς ἀπέδειξαν
πολλὰ πειράματα, νὰ ἐξηγηθῆ, ἀφ' ἐνὸς μὲν ἐκ τῆς ἀπορροφήσεως ὑπὸ τοῦ δέρματος
τῶν δραστικῶν οὐσιῶν, ἀφ' ἐτέρου δὲ ἐκ τοῦ τοπικοῦ ἐρεθισμοῦ τούτου καὶ ἀντανα-
κλαστικῆς ἐπιδράσεως ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὀργάνων, ὡς ἐκ τῆς ἀναμφιβόλου ἀλλη-
λοεξαρτήσεως αὐτῶν.

Περὶ τῆς ὑπάρξεως λειτουργικῆς ἐξαρτήσεως δέρματος καὶ ἐσωτερικῶν γεννη-
τικῶν ὀργάνων παραπέμπομεν εἰς τὰς ἐργασίας τῶν Fisher, Krohn, Zuckerman
1936 (3). Ἡδὴ ἀπὸ τοῦ 1933 οἱ S. Aschheim καὶ W. Holweg (4) ἀνεῦρον εἰς
τὴν νεκρὰν φύσιν, ἤτοι εἰς ἀσφαλτώδεις οὐσίας, πετρέλαιον, ναφθαλίην, τύρφη, κλπ.
οὐσίας, αἱ ὁποῖαι ἔχουν οἰστρογόνον ἐνέργειαν. Ἐπίσης οἱ A. Bittenandt καὶ H. Ja-
cobi (5) καὶ οἱ Euler καὶ Hellstone (6) δι' ἀναλόγων ἐρευνῶν, γενομένων ἐπὶ τοῦ
φυτικοῦ βασιλείου, διεπίστωσαν τὴν ὑπαρξιν ὠοθυλακίνης εἰς τοὺς πυρῆνας τῶν χουρ-
μάδων, εἰς τὰ ἄνθη τῆς μπεγκόνια κ. ἄ.

Παρ' ἡμῖν ὁ Γ. Πάγκαλος ἀνεῦρεν οἰστρογόνους οὐσίας εἰς τὸ φασκόμηλον (*Salvia Officinalis*). Ὁμοίως ὁ Monteliano (8) παρατήρησεν ἐμφάνισιν οἴστρου εἰς
νεαροὺς ἐπίμους κατόπιν ἐγχύσεως φυτικῶν ἐκχυλισμάτων. Ἀφ' ἐτέρου ἄλλοι ἐρευνηταὶ
διαφόρων χωρῶν, οἱ Gierhake καὶ Wehefritz (9), Jegorow (10), G. K. Schiwatauwe
καὶ A. S. Derschawine (11), Munteanu (12), V. Kilian (13), B. Weiss (14),
A. Krastins (15), G. Bragagnolo (16) διεπίστωσαν τὴν ὑπαρξιν οὐσιῶν οἰστρογό-
νου δράσεως ἐπὶ τῶν ἰλύων καὶ ἐλῶν.

Αἱ παρ' ἡμῖν ὑπάρχουσαι ἐργασίαι ἐπὶ τῶν ἱαματικῶν πηγῶν τῆς Ἑλλάδος οὐ-
δὲν σχετικὸν ἀναφέρουν, περιοριζόμεναι εἰς τὸν προσδιορισμὸν τῶν ἀνοργάνων ἐνώ-
σεων, τῶν διαλυτῶν ἀερίων καὶ τῆς τυχὸν ὑπαρχούσης ραδιενεργείας, Περέτσης (17).

Ὅθεν ἐθεωρήσαμεν σκόπιμον νὰ ἀναζητήσωμεν τὰς τυχὸν ὑπαρχούσας οἰστρο-
γόνου δράσεως ὀργανικὰς οὐσίας ἐπὶ τῆς ἰλύος καὶ τῶν ὑδάτων τῶν ἱαματικῶν πη-
γῶν τῆς χώρας μας. Εἰς τὴν παροῦσαν πρόδρομον ἀνακοίνωσιν ἀναφερόμεν τινα ἐκ
τῶν ἀποτελεσμάτων τὰ ὑποῖα ἔσχομεν ἐκ τῆς ἐρεύνης τῆς ἰλύος τῶν κάτωθι πηγῶν.

1)	Πηγὴ Βουλιαγμένης	
2)	Μεθάνων	
3)	Αἰδηψοῦ	A Πηγὰ εὐρισκόμεναι ἐπὶ τοῦ ὑψώματος μεταξὺ τῶν πη-
γῶν Ἀγ. Ἀναργύρων καὶ τῆς πηγῆς Παπαϊωάννου, ὅπου
καὶ γίνονται τὰ λασπόλουτρα.
4)	»	B
5)	»	Γ Πηγὴ Παπαϊωάννου
6)	»	Δ » Λιάτσικα

Ἡ ἀναζήτησις οἰστρογόνου δράσεως ὀργανικῶν οὐσιῶν ἐγένετο βιοχημικῶς καὶ βιολογικῶς.

I. Βιοχημικὴ μέθοδος ἐρεύνης.

Ἐνταῦθα ἐχρησιμοποίησαμεν τὴν μέθοδον τῶν M. F. Jayle καὶ O. Crepy (18), τὴν ὁποίαν ἐφαρμόζομεν εἰς τὰ ἐργαστήρια τοῦ «Μαιευτηρίου Ἀλεξάνδρα» πρὸς προσδιορισμὸν τῶν οἰστρογόνων οὐσιῶν τῶν ἀποβαλλομένων διὰ τοῦ οὔρου. Διὰ τῆς ἐν λόγω μεθόδου προσδιορίζονται ἀφ' ἐνὸς μὲν τὰ φαινολοστερινοειδῆ, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ θυλακίνη (οἰστρόνη-οἰστριόλη-οἰστραδιόλη) διὰ φωτομετρήσεως εἰς τρία μήκη κύματος καὶ ἐφαρμογῆς τοῦ τύπου Allen (19).

Τὰ στάδια ἐργασίας εἶναι:

- α) Ὑδρόλυσις
- β) Ἐκχύλισις
- γ) Διαχωρισμὸς
- δ) Χρωματομέτρησης

Τὰ ἀποτελέσματα ἐκφράζονται εἰς μικρογραμμάρια (γ) οἰστρόνης κατὰ χιλιογράμμον ὑγρᾶς καὶ ξηρᾶς ἰλύος.

Ἐπιθυμοῦμεν νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι τὰ διὰ τῆς ἀνωτέρω χημικῆς μεθόδου εὑρεθέντα ἀποτελέσματα, τὰ ἀναγραφέντα εἰς τὸν παρατιθέμενον ἐν σ. 242 πίνακα, ἐκφράζονται εἰς οἰστρόνην, ἐπειδὴ ἐχρησιμοποίησαμεν ταύτην ὡς πρότυπον διάλυμα. Οἱ ἡμέτεροι προσδιορισμοὶ ἀναφέρονται εἰς ἐν σύνολον οὐσιῶν παραλαμβανομένων ἐκ τῶν ἰλύων καθ' ὄρισμένον τρόπον ἐκχυλίσεως, συμφώνως πρὸς τὴν τεχνικὴν τῶν M. F. Jayle καὶ Crepy. Αἱ οὐσίαι αὗται, ἀγνώστου συντάξεως, δίδουν θετικὴν τὴν ἀντίδρασιν Kober, ὅπως οὐσίαι καθωρισμένης χημικῆς συντάξεως (οἰστρόνη, οἰστριόλη, οἰστραδιόλη).

II. Βιολογικὸν πείραμα.

Ἐχρησιμοποίηθησαν ἐνταῦθα νεαρὰ θήλειαι ἐπίμυες, εὐνουχισθεῖσαι καὶ εὐαισθητοποιηθεῖσαι δι' οἰστραδιόλης κατὰ τὴν τεχνικὴν τῶν Allen καὶ Doisy.

Τὸ ξηρὸν ὑπόλειμμα τοῦ αἰθερικοῦ ἐκχυλίσματος τῆς ἰλύος ἐξ ἐκάστης πηγῆς παρελαμβάνετο ἐντὸς ἐλαιολάδου καὶ τοῦτο ἐνίετο ὑπὸ τὸ δέρμα τῆς ραχιαίας ἐπιφανείας τῶν πειραματοζώων.

Ὁ ἔλεγχος τῆς οἰστρογόνου δράσεως τῶν εἰς τὸ ἐκχύλισμα περιεχομένων οὐσιῶν ἐγένετο διὰ λήψεως κολπικοῦ ἐπιχρίσματος καὶ χρώσεως τούτου κατὰ Παπανικολάου (20).

Ὁ γνωστόν, ἡ οἰστρογόνος δράσις τῆς ἐνεθείσης οὐσίας ἐκδηλοῦται δι' ἐμφανίσεως εἰκόνος οἴστρου εἰς τὰ κολπικὰ ἐπιχρίσματα, ἡ ὁποία χαρακτηρίζεται ἐκ τῆς παρουσίας κερατινοποιημένων κυττάρων ἄνω τῶν 50%, ἐνῶ ἐξαφανίζονται τὰ πολυμορφοπύρρηνα καὶ ἡ βλέννα.

ΠΙΝΑΞ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Όνομασία επιματικής πηγής	Χρώμα	Ποσοστιακό- της ύδατος ἐπι τοις % ἐπι τῶν ἐξετασθέντων δευμάτων	Βιολογικός προσοδιορισμός Φανολοστερηνο- ειδῶν ἐπι τοις % ὕγρας ἰλῆος εἰς γ οιστρογόνης	Βιολογικός προσοδιορισμός Θυλακίτης ἐπι τοις % ὕγρας ἰλῆος εἰς οιστρογόνην	Βιολογικός προσοδιορισμός τῶν οιστρογόνων οὐσιῶν ἐπι τοις % ὕγρας ἰλῆος εἰς μονάδας ἐπίμυος	Παρατηρηθεῖσαι μορφῆς εἰς ἀταραθιμητὴν σπινθηρισμῶν ἀκρίνων γ ἐπι τοις % ὕγρας ἰλῆος κατὰ Λεπτόν
Βουλιγμένη	φαιὸν	51	19γ 75γ	+++ (≈ 30γ)	120	250
Μέθανα	ζαστανόμαυρον	40	75γ	++ (≈ 20γ)	δὲν ἐγένετο	δὲν ἐγένετο
Αἰθηρὸς Α'	φαιὸν	66	93γ	+++ (≈ 20γ)	105	4.900
Αἰθηρὸς Β'	φαιὸν	57	33γ	+(≈ 10γ)	70	6.200
Αἰθηρὸς Γ'	φαιὸν	42,5	63γ	++ (≈ 20γ)	40	δὲν ἐγένετο
Αἰθηρὸς Δ'	κόκκινον	δὲν ἐγένετο	5γ	—	ἀρνητικὸν	δὲν ἐγένετο

Ὁ ὑπολογισμὸς τῆς ποσότητος τῆς ἐκάστοτε ἐνεθείσης οὐσίας, εἰς μονάδας ἐπί-
 μους, ἐγένετο διὰ συγκρίσεως τῶν ληφθέντων ἀποτελεσμάτων πρὸς ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα
 ἐλήφθησαν κατόπιν ἐνέσεως τῆς ἐλαχίστης ποσότητος οἰστραδιόλης, ἱκανῆς νὰ προκα-
 λήσει οἴστρον.

Τὰ συνοπτικὰ ἀποτελέσματα, ληφθέντα τόσον διὰ τῆς βιοχημικῆς μεθόδου,
 ὅσον καὶ διὰ τοῦ βιολογικοῦ πειράματος, ἀναγράφονται εἰς τὸν παρατιθέμενον πίνακα.
 Ἐπίσης εἰς τὸν πίνακα τοῦτον ἀναγράφομεν καὶ τιμὰς παρατηρηθείσης ραδιενεργείας,
 εἰς ἀπαριθμητὴν κρούσεως σωματιδίων γ ἐπὶ τῆς ξηρᾶς ἰλύος μερικῶν ἐκ τῶν πηγῶν
 ἐν σχέσει πρὸς διάλυμα ἀλάτων καλίου καὶ νατρίου. Αἱ ἔρευναι ἐπὶ τοῦ ἀνωτέρω θέ-
 ματος ἐξακολουθοῦν, εἰς τὸ προσεχὲς δὲ μέλλον θέλουσιν ἀνακοινωθῆ τὰ ἀποτελέσματα
 τόσον διὰ τὴν εἰς οὐσίας οἰστρογόνου δράσεως περιεκτικότητα τῆς ἰλύος καὶ ὑδάτων
 ἄλλων ἱαματικῶν πηγῶν τῆς χώρας, ὅσον καὶ διὰ τὴν περιεκτικότητα τούτων καὶ
 εἰς ἑτέρας ὄργανικὰς οὐσίας· διότι προκαταρκτικαὶ ἔρευναι ἀπέδειξαν ἤδη, ὅτι οὐσίαι
 ἐκχυλιζόμεναι κατὰ τὴν μέθοδον Bloor (21) ἐκ τῆς ἰλύος τῶν ἀναφερομένων πηγῶν
 δίδουν θετικὴν τὴν ἀντίδρασιν Liebermann-Buchard.

(Ἐκ τοῦ ὑπὸ τὴν Ἑψηλὴν προστασίαν τῆς Α. Μ. τῆς Βασιλίσσης Μαυετηρίου «Ἀλεξάνδρα» καὶ
 τῆς Μαυετικῆς καὶ Γυναικολογικῆς Κλινικῆς τοῦ Πανεπιστημίου, Διευθυντής: ὁ Καθηγητὴς Ν. Λούρου).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. H. SCHADE et KAHLER, *Veröff. Z. Stelle*, Bonn, 1925 No 3.
2. Σ. ΔΟΝΤΑΣ, Φαρμακολογία, τόμος 3, 1926, σελ. 164, 264.
3. FISHER, KROHN, et ZUCKERMAN, *Berl. Physiol.* 100, 1936, H 3/4.
4. S. ASCHHEIM et HOLWEG, *Deuts Med. Woch.* 59, 1933, p. 12.
5. A. BUTENANDT et H. JACOBI, *Zeits. Physiol. Ch.*, 218, 1933, p. 104, BSC.
6. EUTER et HELLSTONE, *Archiv or Kemi, Mineralogi, och Geologi*, 9, 1932, p. 11, Bull. Biol. Pharm. N. 24, 1933, p. 198.
7. Γ. ΠΑΓΚΑΛΟΣ, Ἀναφέρεται εἰς Γυναικολογίαν Ν. Λούρου, μέρος Α, 1952, σ. 50.
8. MOMIGLIANO, *Atti Sos. Ital. Ostetr.* N. 2, 1937.
9. GIERHAKÉ et WEHEFRITZ, *Deuts. Med. Wah.* 1, 1936.
10. JEGOROW, *Akùs i ginekol.* 11, 1936.
11. G. K. SCHIWATAUV et A. S. DERCHAWINE, *Akùs i Ginocol.* 54, 1937, 9-10.
12. MUNTEANU, *Deuts. Med. Woch.* t. 1, 1937.
13. V. ΚΙΛΙΑΝ, *Klin. Woch.* 16, 1937, p. 1316.
14. B. WEISS, *Internat. Kongr. Geburtsh.* 2, 1938, 503.
15. A. CRASTINS, *Arch. Gyn.* 169, 1939, 184.
16. G. BRAGAGNOLO, *Bull. Sté Chim. Biol.* N 2, 31.
17. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ, Ἀναφέρεται εἰς Φαρμακολογίαν καὶ Συνταγολογίαν Γ. Ἰωακείμογλου, τόμ. Β, σ. 440.
18. M. F. JAYLE et O. CREPY, *Bull. Soc. Chim. Biol.* 32, 1950, pp. 11-12, 1067-1071.

19. W. M. ALLEN, *Clin. Endocr.* **10**, 1950, 7.
 20. Μ. Α. ΠΕΡΤΣΗΣ, *Recherches geochemiques en hydrologie*, ΝΙ, an. 1955, Athènes.
 21. BLOOR, *J. Biol. Chem.* **24**, 1916, 227.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ.— Ἡ φερομένη διαφορὰ μορφῶν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ πολιτεύματος ἐν τῷ ἀρχικῷ Χριστιανισμῷ (34-156 μ. Χρ.) (Πορίσματα ἐρεύνης), ὑπὸ Γερασ. Κονιδάρη.*

* Θὰ δημοσιευθῇ κατωτέρω.